Ruokaosasto

Lainsäädäntöneuvos Pirjo Tomperi
Erityisasiantuntija Anssi Welling

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HE 101/2021 VP
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ELÄINTEN TUNNISTAMISESTA JA REKISTERÖINNISTÄ SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä. Lailla täydennettäisiin eläinterveyssäännöstöstä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/429. Nykyinen laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) kumottaisiin.

EU:n eläinterveyssäännöstöön on koottu osana eläintautien vastustamista aiemmat pitopaikkojen ja toimijoiden rekisteröintiä koskevat sekä eläinlajikohtaiset eläinten tunnistamista ja jäljitettävyyttä koskevat säännökset. Vaikka eläinterveyssäännöstön tarkoituksena on yhdenmukaistaa unionin lainsäädäntöä, jättää se paljon kansallista liikkumavaraa. Ehdotetussa laissa liikkumavaraa käytetään, jotta pitopaikkojen rekisteröinnit ja eläinten merkitsemistavat voisivat jatkua pitkälti nykyistä vastaavalla tavalla ja että muidenkin kuin eläinterveyssäännöstön mukaisten eläinten jäljitettävyyttä koskevat kansalliset toimenpiteet olisivat tarvittavissa määrin mahdollisia. Liikkumavaran käytöstä ja jäsenmaille sallittujen poikkeusten soveltamisesta säädettäisiin tarkoituksena estää toimijoille uutta hallinnollista taakkaa.

Laki kattaisi nykyisen lain tapaan **eläinten pitopaikkojen ja toimijoiden rekisteröinnin**. EU:n asetuksen lähtökohta on, että kaikkien maaeläimiä pitävien toimijoiden pitopaikat rekisteröidään, myös sukusolujen ja alkioiden. Uusia rekisteröitäviä pitopaikkoja olisivat mm. tuotantokanien ja vankeudessa pidettävien lintujen (muut kuin lemmikkieläiminä pidettävät linnut, kuten tarhattavat riistalinnut) pitopaikat. Porojen pitopaikasta ei tarvitse tehdä ilmoitusta poronhoitolain mukaisella paliskunnan alueella, mutta muualla pidettävät porot olisi ilmoitettava rekisteriin. Uusia rekisteröitäviä olisivat kuljettajat, jotka kuljettavat jäsenvaltioiden välillä tai EU:n ulkopuolelle kavio- ja sorkkaeläimiä tai siipikarjaa taikka kaupallisessa tarkoituksessa kissoja, koiria ja frettejä.

Laki kattaisi nykyisen lain tapaan myös **eläinten merkitsemisen tunnisteella** eli eläinlajikohtaiset eläinten tunnistamista ja jäljitettävyyttä koskevat säännökset. Uusia tunnistimella merkittäviä eläinlajeja olisivat pidettävät hirvi- ja kamelieläimet. Porot tunnistettaisiin kuitenkin paliskunnan alueella poronhoitolain mukaisesti, mutta paliskunnan ulkopuolella pidettävät porot mikrosirulla tai korvamerkillä. Tarhasta suoraan takaisin luontoon päästettäviä hirvieläimiä ei tarvitsisi merkitä. Laissa säädettäisiin myös lemmikkieläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä, mutta eläinlajikohtaisesti tunnistamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Voimassa olevaan v**alvonnan viranomaisjärjestelmään ja viranomaisten väliseen tehtäväjakoon ei tulisi merkittäviä muutoksia**. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä aluehallintoviraston välistä tehtävänjakoa kuitenkin selkeytettäisiin valvonnan johtopäätösten ja täydentävien ehtojen seuraamusten arvioinnin osalta. Ehdotuksen mukaan Tulli voisi uutena tehtävänä yhdessä aluehallintoviraston kanssa suorittaa eläinten tunnistamisen valvontaa EU:n sisärajoilla muun valvontansa yhteydessä. Lisäksi poliisi voisi eläinkuljetusten valvonnan yhteydessä valvoa, että eläimen mukana on sen tunnistusasiakirja silloin, kun lainsäädäntö sitä vaatii.

Eläimen tunnistusasiakirjan puuttumisesta eläinkuljetuksessa (tällä hetkellä hevosen) poliisi voisi määrätä kuljettajalle liikennevirhemaksun. Pakkokeinoihin ehdotetaan uutta hallinnollista seuraamusmaksua, jolla voitaisiin nopeammin reagoida mahdollisiin laiminlyönteihin.

Eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin, eläinlääkintähuoltolakiin, maatalouden tukien toimeenpanosta annettuun lakiin, eläintautilakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin esitetään tehtäväksi uudistuksesta johtuvat teknisluonteiset muutokset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, lukuun ottamatta maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muutosta, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.